

Is kerkelijke verdeeldheid zonde?

Gepubliceerd in:

Is kerkelijke verdeeldheid zonde?

Door

J. J. Rietveld

Uitgeverij Om Sions Wil,

Gouda 2013

Toegevoegd:

Persoonlijke kerkelijke schulderkennis

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG**

2014

Antwoorden zijn van

**W. Westerbeke,
oud-ouderling, lid van de Gereformeerde Gemeente in Ned. te Middelburg**

Gepubliceerd in:
Is kerkelijke verdeeldheid zonde?
Door
J. J. Rietveld
Uitgeverij Om Sions Wil,
Gouda 2013

Vragen interviews: *Is kerkelijke verdeeldheid zonde?*

1. Wordt in uw gemeente over kerkelijke verdeeldheid nagedacht? Leeft die vraag ook onder uw collega-predikanten?

Antwoord:

(1) In onze kleine gemeente in Middelburg leeft er in het algemeen een positieve opstelling tegenover andere kerkverbanden. Regelmatig wordt gebeden of *de Heere bij elkaar wilt brengen wat bij elkaar hoort*. Er worden oude schrijvers gelezen met Hollandse en Puriteinse achtergrond; ook preken van predikanten uit minstens 3 kerkverbanden.

Predikanten of kinderen van God uit andere kerkverbanden worden niet in de eerste plaats beoordeeld naar hun kerkverband, maar naar de vreze Gods die ze uitstralen.

(2) Min of meer leeft het ook bij ambtsdragers. Een groot aantal van hen worden er regelmatig met kerkelijke verdeeldheid geconfronteerd. Maar, heeft iemand de wijsheid en de tact in zijn aktetas zitten, hoe men er in de praktijk mee om moet gaan? Op papier is het niet zo moeilijk, maar in de omgang heb je met mensen te maken met grote diversiteit.

2. Gelooft u dat kerkelijke verdeeldheid zonde is?

Antwoord:

Ja en nee. Laten we met het laatste beginnen.

(1) Kerkelijke verdeeldheid is geen zonde voor iemand die door zijn medebroeders of door andere medeleden uit een gemeente of kerkverband wordt uitgeworpen. Dit uitwerpen heeft verschillende fasen. Iemand korter of langer belasteren, zodat een kerkenraad meent tuchtmaatregelen te moeten nemen. Het is in de praktijk voorgekomen dat deze maatregelen zelfs leiden tot censuur en bedreiging met de kerkelijke ban. Daardoor kan men iemand onder druk zetten om zich aan de gemeente of een kerkverband te onttrekken. Dan wordt men zodanig behandeld dat hij of zij, niet goed meer kan functioneren in zijn of haar huiselijk of burgerlijke leven. Dat kan zich openbaren in ziekte en verzwakking van lichaam en zenuwgestel, door verlies van klanten in zijn zaak, door problemen in het huwelijk of gezin die door laster ontstaat, of door andere redenen die men niet kan openbaar maken. Indien ambtsdragers of leden zodanig behandeld worden en er een breuk ontstaat, is deze geen zonde van de persoon die het ondervindt.

Er zijn in de kerkgeschiedenis en de historie van de kerken na de Afscheiding genoeg voorbeelden bekend. Enkele van de meest bekende voorvallen zijn de uitwerping van dominee L.G.C. Ledeboer, dominee H. de Cock en dominee H. F. Kohlbrugge. Hun afscheiding was geen zonde van henzelf. Wij kunnen dit baseren op de woorden van 1 Petrus 4: 14. *Indien gij gesmaad wordt om de Naam van Christus, zo zijt gij zalig; want de Geest van de heerlijkheid en de Geest Gods rust op u. Wat hen aangaat Hij wordt wel gelasterd, maar wat u aangaat,*

Hij wordt verheerlijkt. Doch dat niemand van u lijde als een doodslager, of dief of kwaaddoener, of als een die zich met eens anders doen bemoeit, enzovoort.

Paulus schrijft in 1 Korinthe 11 vers 19: *Want er moeten ook ketterijen onder u zijn, opdat degenen die oprecht zijn openbaar mogen worden onder u.* Hiermee wordt aangetoond, dat kerkelijke verdeeldheid door zonde ontstaat. De kerk is het zichtbare lichaam van Christus wat niet verbroken mag worden. Aan de andere kant blijkt uit deze teksten, dat God een zeker soort verdeeldheid toelaat opdat de oprechte gelovigen openbaar worden.

(2) De grote zonde van verdeeldheid.

A. Tegelijk zegt de apostel dat deze verdeeldheid voortkomt uit een bepaalde zonde, namelijk uit *ketterij*. Ketterijen zijn dwalingen in de leer. De zonde van kerkelijke verdeeldheid wordt op meerdere plaatsen in de brieven van Paulus en de andere apostelen aangetoond en veroordeeld. In 1 Korinthe 1 vers 10 schrijft Paulus: *Maar ik bid u, broeders, door de Naam van onzen Heere Jezus Christus, dat gij allen hetzelfde spreekt en dat onder u geen scheuringen zijn, maar dat gij samengevoegd zijt in één zelfden zin en in één zelfde gevoelen.* Welke schade hieruit voortvloeide kunnen wij lezen in het 3e hoofdstuk vers 3. *Want gij zijt nog vleselijk. Want dewijl onder u nijd is en twist en tweedracht, zijt gij niet vleselijk, en wandelt gij niet naar de mens?* In hetzelfde hoofdstuk spreekt hij over valse lering, waardoor de gemeenteleden schade leden. Ja, een eeuwige schade kunnen lijden. Daardoor wordt Gods tempel, de gelovigen, geschonden. Is dit een kleine zonde?

B. In het 6^e hoofdstuk schrijft Paulus over *een zondig leven* wat verdeeldheid veroorzaakt. Vers 11: *Indien iemand een broeder genaamd zijnde, een hoereerder is, of een gierigaard, of een afgodendienaar, of een lasteraar, of een dronkaard, of een rover; dat gij met zodanig een ook niet zult eten.* Niet alleen zonden in leerstellingen maar ook een werelds en zondig leven vormen de oorzaak van verdeeldheid. In de ene gemeente heerst soms een andere zonde dan in andere gemeenten, zoals blijkt uit de brieven van de apostelen. De eerste zonden die Paulus opsomt in 1 Korinthe 3 is *nijd en twist en tweedracht*; en even verder spreekt hij over *lasteraars*. Dit zijn zonden die in kerkverbanden na de Reformatie en ook in onze tijd een buitengewoon grote en slechte rol spelen. In de Catechismus verklaring worden de 10 geboden met de daaronder vallende zonden ernstig bestraft. Van één gebod zegt de Catechismus, dat het de eigen werken des duivels zijn: *liegen en bedriegen*. En de kerken zijn daar zo vol van dat er gezegd wordt, dat de politiek en het kerkelijke leven dezelfde symptomen vertonen. Wat er uit de zonde van kerkelijke verdeeldheid voortgekomen is, is met geen pen te beschrijven. Laten we het liever betreuren.

3. Geloof u dat voortleven in kerkelijke verdeeldheid zonde is?

Antwoord:

Ook deze vraag moet beantwoord worden met nee en ja.

(1) Als de kerkelijke verdeeldheid voortgekomen is uit dwaalleringen of uit een zondig leven wat de overhand gekregen heeft in een gemeente of kerkverband, zoals Paulus het beschrijft, dan moet er afscheiding komen, opdat de oprechten openbaar mogen komen en de leer die naar de Godzaligheid is gehandhaafd blijven zal.

(2) Maar als wij voort blijven leven zonder wettige reden in verdeeldheid die door ons voorgeslacht of door onszelf veroorzaakt is, dan leven wij in een zonde. Het gevolg is een onttrekking van Gods Geest. Niet in het geheel, want de oneindige barmhartigheid Gods roemt tegen het oordeel. En uit kracht van het Genadeverbond wil God toch onder schuldige mensen werken, dwars door kerkelijke verdeeldheid. Maar als wij niet meer bedroefd en gevoelig zijn onder de onttrekking van Gods Geest, waaraan alle kerkverbanden zo zeer lijden, zijn we net zo hard als de stenen. En toch, hier zie je weer die grondeloze liefde Gods: *de Heere kan uit stenen kinderen Abrahams verwekken!*

4. Kunt u een voorbeeld uit uw eigen leven geven, hoe u ervaren hebt dat de kerkelijke verdeeldheid de Heere onteert?

Antwoord:

De kerkelijke scheuring in de Gereformeerde Gemeente in 1953 kan tot voorbeeld dienen. De gevolgen hiervan hebben in mijn jeugd, toen ik er ten volle in betrokken raakte, zulke diepe sporen nagelaten, dat het niet verstandig is hierover een toelichting te geven. Van twee kanten - en zelf heb ik bij beide kerkverbanden behoord - werd de Heere onteerd.

Een andere scheuring vond plaats in 1980 in het kerkverband van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Een aantal gemeenten werden verdeeld en scheurden uit elkaar. De motieven waren verscheiden. Er waren ook personen die uit hun kerkelijke gemeente vertrokken, omdat het vriendschappelijk gemeentelven haast onhoudbaar werd. Ik ben er van overtuigd dat God in die scheuring onteerd werd. Ik ben er ook niet zonder schuld uitgekomen. Toch werd ik persoonlijk overtuigd uit Jesaja 8 dat wij niet mee mochten gaan met de vertrekkende kerken. We mogen dit nu in het openbaar zeggen, omdat de breuk geheeld is door een weg die we niet zelf konden bewerken. 'De Heere kan alle dingen schoon maken op Zijn tijd.'

5. Wij leven in een tijd dat de Kerk van de Reformatie jammerlijk is uiteen gevallen. Ziet u, met Gods hulp, mogelijkheden tot hereniging? Zo ja welke?

Antwoord:

Met Gods hulp is alles mogelijk. *Zou er iets voor de Heere te wonderlijk zijn?* Hereniging van kerkverbanden heeft een groeiproces nodig van korter of langer tijd.

Wel is er ten allen tijde een broederlijke hereniging mogelijk. Hoewel leden van een gemeente het niet weten, liggen er tussen hun voorgangers en ambtsdragers uit andere kerkverbanden soms nauwe geestelijke banden. En die zijn er meer dan wij weten. Hereniging begint op de knieën in de studeerkamer en vervolgens in broederlijke verbinding met elkaar spreken; hetzij persoonlijk of in een Deputaatschap of iets van dien aard. Deze broederlijke eenheid wordt onder meer voorgeschreven in Johannes 17. Dat die banden dikwijls stil gehouden worden, komt onder andere hierdoor, dat sommige mensen deze broederlijke liefde zo fel bekritisieren. Je zou kunnen zeggen, het zijn geen banden *over* de kerkmuren, maar er *onderdoor*. *Dan drukt de muur te meer....* De band tussen Gods kinderen en knechten onderling ligt dikwijls onder vuur door wantrouwen of door jaloezie. Men hoort soms de uitdrukking, dat er dan niet genoeg liefde is voor het eigen kerkverband. Of, men is van mening dat deze banden een teken zijn van geestelijke oppervlakkigheid. Je hoort ook wel eens als iemand bekeerd wordt: als het echt zou zijn zou hij/zij tot ons overkomen; of niet naar de afgescheidenen, of Hervormden gaan, enz.

Misschien mogen we zeggen, dat er een begin is: broederlijke hereniging en samenwerking waar passend. Voor de werkelijke hereniging is naast tijd, vooral Goddelijk ingrijpen nodig, en daarmee zeker mogelijk.

6. Tussen de verschillende Kerken zijn Deputaten aangesteld om met elkaar over hereniging te spreken. Wat verwacht u van deze samensprekingen?

Antwoord:

Ds. J. Roos antwoordde tijdens een interview bij zijn 25 jarig ambtsjubileum op een gestelde vraag als volgt: "Ds. Roos wil liever niet spreken over allerhande kerkelijke verwickelingen. 'De een smult ervan, en de ander brult. De een haalt het venijn eruit, en de ander de honing. Laten we dat maar niet doen. Het levert vaak niets goeds op.'"

Vraag: Maar toch, sinds 2001 voert uw kerkverband gesprekken met een commissie van de Gereformeerde Gemeenten over eenheid en verscheidenheid. Het is al geruime tijd stil. Is er inmiddels weer iets te zeggen?'

"Deze week hebben we juist weer met elkaar vergaderd. Het was een constructief gesprek. Verder moeten eerst de beide synodes, in 2013, er hun licht over laten schijnen."

7. Kan het moeizaam verloop van deze samensprekingen te maken hebben met onderling wantrouwen?

Antwoord:

Ja, wantrouwen leeft er zowel bij ambtsdragers als bij leden. Dat is toch te begrijpen. Wij zijn allen gevallen mensen. En de meest begenadigde heeft een oude mens, die zich sterk kant tegen de nieuwe mens. Liever gezegd, het vlees begeert tegen het vlees.

Daar komt bij dat onze overtuigingen uit de Waarheid mede gevormd worden door de omgeving, door het kerkverband waar we in opgevoed zijn, of waar we in leven en wat we liefhebben. Mensen uit andere kerken hebben weer andere overtuigingen vanuit de Schrift. Ook is er een ontwikkeling in het geloofsleven. Anderen kunnen zoiets gaan wantrouwen, maar in feite is het groei in de kennis van de Waarheid. Het heeft de Heilige Geest behaagd om diverse soorten gaven en inzichten aan de kerk mee te delen (1 Kor. 12). Sommigen krijgen de gave van wijsheid in de Schrift, sommigen van uitleg, anderen van onderscheiding van geesten. De bevindelijke lessen in de Schrift gelden voor alle gelovigen, maar persoonlijk onderwijs van Gods Geest - hetzij met meer of minder kracht en licht - is gericht op persoonlijke ervaring en kennis van God in Christus. Dit persoonlijk onderwijs mogen we niet dwingend voorschrijven aan anderen. Het is een zondig wantrouwen als wij het werk van Gods Geest ongegrond wantrouwen omdat iemand bij een ander kerkverband behoort.

Aan de andere kant: geestelijke vereniging is geen kleine zaak! Sommige ambtsdragers of kinderen van God krijgen de gave van onderscheiding van geesten. Deze geest werkt een persoonlijk licht over andere personen, over hun woorden en werken. Dit persoonlijk licht werkt mee op de achtergrond. Hiervoor geldt echter deze belangrijke regel: *een of meerderen spreken, anderen oordelen*, (1 Korinthe 14:27). Alles is ten dele. De oude ziener Samuël zag en oordeelde 7 keer verkeerd. Pas bij de 8ste zoon van Isaï sprak de Geest: *Déze is het!*

Een ander voorbeeld. Gehazi bedroog de profeet Elisa. Wat doet nu de Geest? Hij leert Elisa op welke manier Gehazi hem straks gaat bedriegen. Elisa vraagt: Van waar, Gehazi? *Uw knecht is noch herwaarts, noch derwaarts geweest*, antwoord hij. De vrucht brengt de waarheid aan het licht.

Bovendien weten predikanten veel wat ze niet mogen openbaren. Een ander kan ze dan bekritisieren, maar men beseft niet met welke goede intentie ze werkzaam zijn. Ze moeten gemeenten dienen met zoveel verscheidenheid. Ze worden ook hun onvermogen gewaar. Een kerkelijk juk en ambt is zeer zwaar. De eenvoudige toehoorder beseft het meestal niet.

Kortom, het hoeft niet alleen wantrouwen te zijn bij de kerken, als wel het diepe besef, dat de breuk zo diep is en daarmee het proces tot heling zeer moeizaam. Hereniging is pas duurzaam als dit niet alleen door het Deputaatschap wordt verlangd, maar het moet ook bij de gemeenteleden leven.

8. Wat zijn voor u de criteria om tot hereniging te komen?

Antwoord:

Menselijk gezien is het totaal onmogelijk.

Want ten eerste, liggen de oorzaken van de scheuringen bij ons voorgeslacht.

En ten tweede, hadden zij in een aantal gevallen motieven die de grondslag van de waarheid betroffen.

Vervolgens zijn enkelen door hun broeders buiten de kerkelijke gemeenschap geplaatst.

En ten vierde zijn er persoonlijke redenen of een persoonlijke roeping om een kerkverband te verlaten.

Er is natuurlijk verschil in het verlaten van de leer van de Godzaligheid en tussen het veranderen van een kerkgenootschap. Het eerste is zonde, het tweede kan een noodzakelijk gevolg zijn.

Daarbij komt nog een aspect wat we niet mogen veronachtzamen. Er zijn oprechte kinderen van God die buiten het kerkelijk leven zijn opgevoed, of in de Voorzienigheid daarbuiten geplaatst. Zij kunnen niet in het kerkelijk leven deelnemen, om welke oorzaak dan ook. God roept sommigen van Zijn kinderen om op de puinhopen van Nederlands kerk de grote breuken te bewenen en met smart in hun hart deze wereld te verlaten. Elia was een groot profeet in Israël. De Heere riep hem drie en een halfjaar om Israëls zondes Schuld te bewenen. Eerst in de droge woestijn waar raven zijn vrienden werden en daarna in de landstreek van Sidon. Onder die eenzamen en bedroefden om der bijeenkomsten wil, zijn er geweest die soms een ruim gezicht en geloof hebben ontvangen op de aanstaande vereniging en herleving van Christus' Kerk in Nederland, bij de bekering van Israël. Deze zijn in het geloof gestorven, de beloofde zaak niet gekregen hebbende, maar ziende op de Onzienlijke hebben ze de belofte omhelsd en beleden dat ze gasten en vreemdelingen op aarde waren.

Een ander probleem tot vereniging van kerkverbanden, is het feit dat wij wel eenheid begeren met sommige predikanten of met sommige gemeenten in andere kerkverbanden, maar niet met allen. Deze argumenten hoor je van alle kanten. Een vereniging doordrukken terwijl er zulke verschillende meningen leven, geeft geen eenheid. Er gaan stemmen op, als we met deze of die kerken verenigen, dan gaan we niet mee, we blijven apart. Met andere woorden, verenigen zich twee kerkverbanden, dan is de kans groot dat er twee nieuwe ontstaan. Dus dan heb je er totaal drie.

Zo het er nu voorstaat, blijft er mijns inziens niets over dan dat ieder persoonlijk zijn eigen schuld voor God erkent en beweend, zijn schuld als inwoner van Nederland betreurt en zijn kerkelijke en/of ambtelijke schuld voor God en mensen met droefheid belijdt. Eerlijk en oprecht voor de Heere en de mensen onze tekortkomingen in leer en leven belijden. We hoeven ook niet te denken als je de eigen kerkelijke schuld erkent, dat mensen de conclusie trekken dat ze beter naar een ander kerkverband kunnen gaan. Wij kunnen een voorbeeld nemen aan onze voorman, ds. Ledeboer. Hoe oprecht beleed hij de zonden van zijn eigen kerkverband! En nog steeds wordt zijn eenvoudige nederigheid geroemd. Met oprechtheid verlies je niets. Ja, je kunt je goede naam wel verliezen, maar dat verlies vergoedt de Heere in dit en in het toekomstig leven. De kroon van smaad en verachting om Christus' wil is toch een oneindige winst? Vanzelf, kerkenraden kunnen niet alles aan de grote klok hangen. Want de liefde bedekt alle dingen. De gulden middenweg leert de Heere wel, als het ons om Zijn eer en het welzijn van de Kerk te doen is.

Samenvattend, *zonder schuldbekentenis is er geen vereniging te verwachten*. Dat is één criterium. En hebben we niet direct het levendig gevoel ervan, dan mogen we toch uitwendig beginnen om ons aandeel in de kerkelijke schuld te bekennen. Dat wil niet zeggen, dat we onze overtuiging van de Waarheid prijs moeten geven. Helemaal niet. Als liefde en oprechtheid onze drijfveer is, dan kun je heel wat zeggen zonder anderen te beschadigen. Want de liefde zoekt geen beschadiging, maar genezing. En genezing van de kerkelijke breuken krijg je niet door een zoetsappig praatje, maar door liefde te beoefenen. Liefde tot de Heere en Zijn kerk geeft een uitstraling waarvoor men valt, of waar men tegenin gaat omdat ze ons klem zet. En voor elkaar bukken is niet direct iets wat wij zo graag willen. Zeker niet voor mensen uit een ander kerkverband.

*Wij hebben God op het hoogst misdaan,
Wij zijn van het heilspoor afgegaan,
Ja, wij en onze vaad'ren tevens;
Verzuimend alle trouw en plicht,
Vergramden God, den God des levens
Die zoveel wond'ren had verricht.*

9. Kunt u drie concrete voorbeelden geven hoe kerkelijke eenheid in verscheidenheid kan worden vormgegeven?

Antwoord:

Zolang kerkelijke eenheid niet gerealiseerd kan worden, is er de mogelijkheid van hereniging in groepsverband, samenwerking in stichtingen, schoolbesturen, verenigingen, herdenking van historische feiten die voor beiden van belang zijn en kerkdiensten die een gemeenschappelijk doel beogen. Deze dingen vinden allen in meer of mindere mate plaats. De samenspreking en samenwerking tussen diverse kerkverbanden die nu al jaren gehouden worden, hebben al diverse vruchten afgeworpen. (RD 29-10-2012)

10. Is de leer voldoende als basis van eenheid of moet ook de beleving ervan als basis van eenheid worden omschreven?

Antwoord:

a. Het schijnt dat *de leer* het grootste knelpunt is in pogingen tot vereniging. Als er weinig verschil in de leer is, is geestelijke erkenning zeker een belangrijk element.

Wij worden opgevoed in een kerkverband waarin bepaalde leerstellingen en een dogmatiek normgevend zijn. Als we belijdenis doen wordt ons gevraagd: 'Verklaart en erkent gij de leer onzer Kerk, welke gij geleerd, gehoord en beleden hebt, voor de zaligmakende leer, overeenkomstig met de Heilige Schrift?' Als we daarop *ja* antwoorden doen we voor de Heere een eed. Sommigen verklaren vanwege deze eed, met een eerlijk geweten, ik zal nooit met een ander kerkverband meewerken tot vereniging.

We moeten ons natuurlijk wel realiseren, dat de vraag bij de Belijdenis rust op de leer van de Schrift, zoals nader uitgelegd in de Drie Formulieren van Enigheid. Deze zijn vastgelegd in de Dordtse Synode. Tijdens deze Synode werd door de theologen gezocht naar een gemeenschappelijke leerstelling. Vanzelfsprekend bleef er ruimte voor persoonlijke visie op bepaalde teksten en tekstverbanden. Deze ruimte behoort bij de Christelijke vrijheid, die gebaseerd is op het werk van God de Heilige Geest. Het lichaam van Christus wordt opgebouwd door de Geest met grote verscheidenheid in talenten, gaven en bedieningen. De aparte functies van de hand en de voet, van het oog en het gehoor krijgen de meeste waarde in samenwerking met het gehele lichaam. Zo wordt het Hoofd geëerd en het lichaam versierd. Paulus hecht daar grote waarde aan in zijn uitvoerige toelichting in 1 Korinthe 12. In die onderscheiden talenten ligt de grote wijsheid van onze dierbare Schepper en Herschepper. Heel het kerkelijk leven wordt daar samengevat in de drie hoofden: *geloof hoop en liefde*. Als we daarin proberen werkzaam te zijn in leer en leven, is in feite de grondslag gelegd van vereniging.

Bijna elke kerk heeft zijn eigen dogmatiek of leerstellingen als noodzakelijke afbakening van eenheid. We moeten er wel van doordrongen worden dat deze niet volmaakt zijn. De ene dogmatiek, de ene kerk, de ene kerkenraad legt meer de nadruk op leerstellingen zoals Calvijn die heeft beschreven, de ander zoals Dr. Comrie die leerde en weer een ander legt de nadruk op leerpunten die Ds. W. á Brakel ontvouwde. Nog anderen hechten hoge waarde aan de Schriftuitleg van de Puriteinse vaders. Deze persoonlijke vrijheid, overeenkomstig de manier waarop de Geest ons wil verlichten, moeten we niet in anderen veroordelen. Dat deed de Roomse kerk, die de vrijheid van consciëntie aan banden legde. We mogen de Geest niet beperken tot onze eigen persoonlijke visie en deze anderen dwingend voorschrijven. 'Ik ben van Luther, ik ben van Calvijn, ik ben het met Brakel eens en ik met Comrie. Een ander moet dan ook zo geloven.' Hé, waar schrijft de Schrift dit voor? Laten wij eenstemmig zeggen: *ik ben van Christus*. Dit op de grondslag die de Heilige Geest door het geloof in ons hart werkt. En als de Geest Zijn werk in zondaarsharten doet, komen we telkens in ons leven weer op hetzelfde punt: *we weten niet vanwaar Hij komt en ook niet waar Hij heengaat*. De Heere gaat radicaal tegen onze waanwijsheid in en verheerlijkt Zich door Zijn eigen werk. Maar als wij zeggen, dat we geen zonde (geen dwaling) hebben, *dan verleiden wij onszelf en de waarheid*

is in ons niet. Wij hebben de wijsheid niet in pacht. Och, dat de Opperste Wijsheid er Zelf eens aan te pas mocht komen!

b. En wat onze leefwijze en *beleving* betreft, we worden in een samenspraak met anderen niet verplicht om een wereldse levenswijze of dwalingen goed te praten. Maar sterke nadruk leggen op bevinding met een uitwendig vroom levensgedrag e.d. en intussen liegen, lasteren en in verborgen zonden leven, dat is juist iets wat veel verdeeldheid zaait.

11. Wat doet u zelf tegen de kerkelijke verdeeldheid?

Antwoord:

Publiceren; met het doel om samen terug te keren naar de levende God, de God van onze vaders, enz.

12. Welke Schriftgedeelten zijn voor u bepalend inzake uw kerkelijk denken?

Antwoord:

Teksten die me persoonlijk veel hebben aangesproken in het kerkelijk leven, zijn de volgende:

- Hooglied 1:6-8. "... Zeg mij aan, Gij Dien mijn ziel liefheeft, waar Gij weidt, waar Gij de kudde legert op de middag; want waarom zou ik zijn als een die zich bedekt bij de kudde Uwer metgezellen?"
- Ezechiël 3: 23-27. "... Toen kwam de Geest in mij en stelde mij op mijn voeten en Hij sprak met mij en Hij zeide tot mij: ga, besluit u binnen in uw huis. Want u aangaande mensenkind, zie ze zouden dikke touwen aan u leggen en ze zouden u daarmee binden", ... maar als Ik met u spreken zal, zal Ik uw mond opendoen," enz.
- "Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere uw Ontfermer." Iedere gouden appel in deze zilveren schaal van Jesaja 54 is duurzaam en bemoedigend.

13. Hoe interpreteert u art. 28 van de NGB: "Zo is het ambt aller gelovigen zich af te scheiden van hen die niet van de kerk zijn"?

Antwoord:

De Nederlandse Geloofsbelijdenis volgt voornamelijk de Franse Geloofsbelijdenis. Hen die niet van de kerk zijn, zijn degenen die Rooms-katholiek gebleven zijn. De Gereformeerde kerken in Frankrijk en in de Zuid- en Noordelijke Nederlanden beschouwden zichzelf als de enige ware kerk van Christus. Niet zo, alsof er geen ware gelovigen konden zijn in andere kerken en sekten in hun tijd.

14. Wat mogen we onder een ongedeelde christelijke en/of gereformeerde kerk of gemeente verstaan?

Antwoord:

Één centrale kerkenraad per woonplaats, die eventueel verdeeld wordt onder diverse kerkgebouwen. In de tijd van de Nadere Reformatie bestond de Hervormde Kerk in Middelburg uit 6 wijkgemeenten elk met een eigen kerkgebouw. De centrale kerkenraad bestond uit 12 predikanten, 24 ouderlingen en 24 diakenen. Er is ook nog een Waalse Gemeente met een eigen kerkenraad maar aangesloten bij de classis Walcheren, een Schotse Gemeente, een Lutherse gemeente en een Doopsgezinde gemeente; elk met een eigen Belijdenis. We mogen wel aannemen m.i. dat in elke gemeente kinderen van God leefden. Bovendien is er een Joodse Synagoge. Een krachtige stimulans in de eerste kerkenraad van de Hervormde kerk vanaf de Reformatie, waren 2 Joodse zakenmannen, vanuit Antwerpen. Hoe krijg je nu een ongedeelde Gereformeerde kerk/gemeentegroep bij elkaar?

Pleun Klein schreef zoiets als: 'Op menig kerkgebouw mag men een bordje plaatsen: door twist ontstaan.' Een oude zielsvriendin zei vroeger altijd: 'De onoprechtheid onder Gods volk en knechten is de grote breuke van de kerke'.

Ja, daar ligt de grootste oorzaak. Als de levende kerk in de schuld zou komen voor de kerkelijke zonden en mocht naderen tot de hemelse Hoge priester om Zijn kleed aan te raken, dan konden we genezing verwachten.

Ds. G. H. Kersten geeft ons een leerzame raad in: *Een getrouw woord*, blz. 311:

... "Wat de Heilige Geest te zeggen heeft, roept tot de strijd. Hij spreekt van hen die overwinnen. Er is geen overwinnaar zonder strijd. Maar al te zeer had de gemeente, tot welke de Heere deze woorden richt, de wapens laten rusten; en waar zij dat doet, geeft zij de vijand voordeel en bereidt zij haar eigen ondergang. Want satan rust nooit. Hij gaat om, dag en nacht, als een briesende leeuw. Onophoudelijk is dan ook de gemeente tot de strijd geroepen. En dat geldt voor elke gemeente. Zij heeft uit te bannen die van God afhoereren; de wellustigen; de zondedienaars; ook de geestelijke hoereers; de valse leraars; degenen, die de Waarheid Gods verdraaien tot hun eigen verderf. Was Neêrlands kerk getrouw geweest, zij ware tot zulk een diep verval niet gekomen, als waarin zij zich thans bevindt; zij ware niet verwoest, en verscheurd, alsof iemand op de aarde iets gekloofd en gedeeld had. Zij zou gestaan hebben in de kracht Gods, gelijk zij stond, toen zij de remonstranten niet duldde en hen na bange strijd uitbande, de overwinning verkrijgende. Och, of des Heeren Geest nog vaardig werd over haar, opdat zij de wapens aangordde en in de mogendheid des Heeren streed tot zij overwon. De ernst van de tijden roept te meer tot de strijd. Laat het er toch verre van zijn, dat ieder zich warmt bij de spranken van zijn eigen vuur en roept: "Des Heeren tempel, des Heeren tempel, des Heeren tempel zijn deze."

Laat mij het mogen zeggen, mogen herhalen, wat ik meermalen in ernst van de kansel heb uitgeroepen: Niet één brok van Neêrlands kerk heeft het recht te zeggen: "Wij zijn de kerk in Nederland." Indien ik twijfelde, of de Gereformeerde Gemeenten een openbaring van des Heeren kerk ware, ik had ze sinds lang verlaten. Maar integendeel, ik houd mij er vast van overtuigd, dat de Heere er Zijn kudde legert. Evenwel, die gemeenten zijn niet de kerk van Nederland. De kerk is gescheurd, en die scheur moet hersteld worden. Als in de dagen vanouds, toen God Zijn kerk in deze gewesten heeft gesticht, moet Neêrlands Sion één zijn; de kerk van de Reformatie.

O, men zegge niet, gelijk sommige van haar leraars het van de kansel prediken: "Op de Hervormde Kerk wordt gescholden; de anderen verheffen zich, als waren zij onberispelijk." Want zo is het niet, althans niet in ons hart. Wij wensen niet te schelden, maar te wenen over Sions verval; wij wensen ook onze zonden en gebreken niet te bedekken; wij begeren samen in de schuld te komen voor Gods heilig aangezicht. Gods Woord roept ons tot een heilige oorlog; tot een oorlog tegen allen, die in de kerk niet mogen worden geduld. Werpt ze uit. Werpt ze uit die valse leraars, die de Waarheid Gods verdraaien; werpt uit die leden, die spotten met Gods Woord. Des Heeren Geest worde vaardig over ons en voere ons tot de overwinning en die overwint zal van het Manna eten, dat verborgen is en de witte keursteen ontvangen.

Om de strijd te kampen, waartoe de Heere oproept, is het wel in de eerste plaats van node, dat degenen die de zuivere leer beminnen en voorstaan zich aaneensluiten en staan zullen, schouder aan schouder. Helaas, daarvan is het nog verre. Ja, een voortgaande verdeeldheid heerst er, zelfs onder Gods Volk en onder de leraars." Enz.

15. Als het gaat om één ongedeelde gereformeerde kerk van Nederland, wat is dan uw hoop en verwachting?

Antwoord:

Het anker van mijn hoop ligt in de Schrift en in de Auteur aan de rechterhand van de Vader. Voor de verwachting van Christus' kerk op aarde en in Nederland in combinatie met de bekering van Israël, is mijn verwachting onder meer gegrond in Romeinen 11:15. "Want indien hun verwerping is de verzoening van de wereld, wat zal de aanneming wezen anders

dan het leven uit de doden?" Als de Heere belooft nieuw leven te geven aan de kerk van Christus in de wereld, wie zal het dan tegen kunnen houden? Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn? Het is geen zaak van mensen, maar het is de zaak van God de Vader en Zijn zoon. Daarom bidden wij: Onze Vader ... Uw koninkrijk kome! De duivel en alle boze geesten stellen alles in het werk om dit grote werk te kunnen voorkomen. Zelfs de hoop en verwachting wil men liever uit de wereld hebben. Zou Ik het zeggen en niet doen? Spreken en niet bestendig maken? Als dat mag gebeuren is er een ongedeelde kerk in Nederland.

Deze toekomstverwachting is beschreven in 4 brochures. Één op grondslag van de kanttekeningen, één volgens de Puriteinen, één volgens de Nederlandse Oudvaders en ten slotte de verwachting door theologen vanaf het Reveil. Deze zijn gratis te verkrijgen op www.theologienet.nl

Kerkelijke Schuldbelijdenis

**als lid van de Gereformeerde Gemeente in Nederland
in verband met 50 jarig bestaan 1953 - 2003**

Deze schuldbelijdenis is geen ontkenning van het goede wat de Heere ons onverdiend gegeven heeft; dat kunnen wij in een andere meditatie gedenken.

Ze betreft niet de persoonlijke schuld, van erf- en dadelijke zonden, maar *onze persoonlijke en kerkelijke schuld* als lid - en ambtsdrager - *van een gemeente behorend bij het kerkverband* van bovengenoemde gemeenten, als een gedeelte van de Kerk des Heeren in Nederland

Dus, als het over scheuringen en uitwerping gaat die mensen veroorzaakt hebben in een ander kerkverband, wordt dit hier buiten beschouwing gelaten. Daar zijn wij niet verantwoordelijk voor. Al is het waar dat wij altijd hogerop moeten zien op de Heere en Zijn voorzienigheid. Daarom behoren wij ons te vernederen voor de Heere, want alle ellende is vrucht van ónze zonden. Evenals Israël door het rechtvaardig oordeel Gods uitgeworpen werd uit hun land, - hoewel de omliggende volkeren hen onrecht aandeden, - moest Israël zich toch vernederen over hun eigen overtredingen, als de oorzaak van Gods straf. Waaraan de Heere Zijn belofte verbindt: *Als Mijn volk zich schuldig kent, zal Ik aan Mijn verbond gedenken.*

Wij vinden hiervan een voorbeeld in Daniël, hoofdstuk 9, in Ezra hoofdstuk 9 en in Nehemia hoofdstuk 9. Zij deden allen belijdenis van de zonden van zichzelf, van het hele land en volk, als ware het alles hun eigen persoonlijke schuld, waarmee ze worstelden voor het aangezicht des HEEREN en waarvan zij verzoening hebben mogen vinden in de grondeloze barmhartigheden van hun getrouw VERBONDSGOD. En dit is niet alleen een zielswerkzaamheid van voorgangers, maar van iedereen, man of vrouw, wanneer wij - door de genade Gods - in de schuld gezet worden, met meer of minder persoonlijke toe-eigening.

Ezra 9:6 e. v. En ik zeide: Mijn God, ik ben beschaamd en schaamrood, om mijn aangezicht tot U op te heffen, mijn God; want onze ongerechtigheden zijn vermenigvuldigd tot boven ons hoofd, en onze schuld is groot geworden tot aan den hemel. Van de dagen onzer vaderen af zijn wij in grote schuld tot op dezen dag; en wij zijn om onze ongerechtigheden overgegeven, wij, onze koningen en onze priesters, in de hand van de koningen der landen, in zwaard, in gevangenis, en in roof, en in schaamte des aangezichts, gelijk het is te dezen dage. En nu is er, als een klein ogenblik, een genade geschied van den HEERE, onzen God, om ons een ontkoming over te laten, en ons een nagel te geven in Zijn heilige plaats, om onze ogen te verlichten, o onze God, en om ons een weinig levens te geven in onze dienstbaarheid. ... En nu, wat zullen wij zeggen, o onze God! na dezen? Want wij hebben Uw geboden verlaten, Die Gij geboden had door den dienst Uwer knechten, de profeten, enz.

*Wij hebben God op te hoogst misdaan;
Wij zijn van 't heilspoor afgegaan;
Ja, wij en onze vaderen tevens.
Verzuimden alle trouw en plicht,
Vergramden God, den God des levens,
Die zoveel wond'ren had verricht.*

Psalm 106:4

1. De schuld van verscheiden scheuringen in ons kerkverband in en ná 1953.

Paulus zegt in 1 Korinthe 1:10: *'Maar ik bid u broeders, door den Naam van onze Heere Jezus Christus, dat gij allen hetzelfde spreekt en dat onder u geen scheuringen zijn; maar dat gij samengevoegd zijt in een zelfden zin en in een zelfde gevoelen.'*

HEERE, vergeef ons in datgene waardoor wij reden gegeven hebben dat anderen ons verstoten hebben, of waardoor anderen zich van ons hebben verwijderd. Dreven we onze eigen zin en wil niet te veel door? Betoonden we ons meesterachtig, (Jak. 3:1) of oefenden wij geen zelfverloochening? Wil onze grote hoogmoed en eigenzinnigheid vergeven. Hebben we ons liefdeloos gedragen, waren wij verbitterd tegen hen die ons onrecht aandeden? Hebben wij niet gebeden voor onze vijand, of voor hen die onze vijanden niet waren maar die wij als zodanig beschouwden? Ach, verzoen onze ongerechtigheden, want die zijn groot.

Wij hebben de breuken van onze eigen kerkverband en van de Kerk des Heeren in Nederland niet, of niet genoeg beweend. Want wij hebben de grote breuk tussen de kerk en U, de getrouwe VERBONDSGOD van de Kerk, niet recht ingezien. Het is geen ziensmart geworden. Wij werken, spreken en bidden over de breuken heen. Wij praten er soms over maar zijn niet gelovig werkzaam met het bloed van Christus, Uw lieve Zoon, in Wie alleen verzoening mogelijk is. Wij benodigen Christus als Voorspraak van Zijn kerk niet, om gedurig door de waarde van Zijn verdiensten weer in een goede verhouding met de Vader te komen. Wij hebben de dierbare bede van Christus, uit Zijn Hogepriesterlijk gebed niet naar waarde geschat en nagestameld met levend gevoel van onze onwaardigheid. *Vader, Ik wil dat zij allen één zijn, gelijkewijs Wij één zijn.*

*Gedenk niet meer aan 't kwaad, dat wij bedreven,
Onz' euveldaad word' ons uit gunst vergeven.
Waak op, o God, en wil van verder lijden
Ons klein getal door Uwe kracht bevrijden.
Help ons, barmhartig HEER',
Uw groten Naam ter eer;
Uw trouw koom' ons te stade;
Verzoen de zware schuld,
Die ons met schrik vervult,
Bewijs ons eens genade!   Psalm 79:4*

2. De schuld in de belijdenis en beoefening van onze geloofsleer.

Paulus noemt de voornaamste leerstukken op in de Romeinenbrief. Wij hebben door de genade Gods de fundamentele leerstukken die onze vaders ons overgeleverd hebben in woord en geschrift, behouden. Maar onze letterkennis heeft ons opgeblazen gemaakt, terwijl de liefde die sticht en bindt, zozeer ontbreekt. Daardoor komt er een grote scheiding tussen leer en leven. Wij leefden niet naar 'onze leer'. De geloofsleer heeft een status gekregen in diverse dogma's die nagelaten zijn door tal van Godgeleerden met onderscheiden inzichten, in de tijd van de Reformatie en de Nadere Reformatie. Maar deze onderscheiden gaven die God gegeven heeft, hebben wij gereduceerd tot een smalle basis en geschikt naar onze eigen visie en gevoelen.

"Heere, wij zijn geklommen *op één* van de torens van Sion, terwijl Gij in Uw Woord zegt: *'Gaat rondom Sion, omringd haar en telt haar torens,'* Psalm 48:13. De wateren

des levens vloeien naar beneden, uit een bloedende Zaligmaker op Golgotha's heuvel. De wateren van verzoening vloeien niet naar boven naar de hoogten. Wij plaatsen ons in de hoogten, maar U plaatst Uw volk in de laagte en de diepte."

Wij hebben het Schriftuurlijk taalgebruik ingeruild voor traditionele woorden en regels, om misbruik te voorkomen. Maar helaas, de gevolgen zijn allerlei uitwassen in bevindelijke taal. *"We moeten weer terug naar U, naar Uw Eigen Woorden en taal met smeken om de Geest der Waarheid, die ons alles wil leren."*

Een leerstuk als de voorwaardelijke of onvoorwaardelijke aanbidding van Christus, bestemd voor de uitwendige roeping, krijgt veel meer belangstelling dan de aanbiddelijke Zoon van God Zelf en het geloof in Hem. De leer van de verkiezing wordt dikwijls koud besproken en *verkeerd geplaatst in de uitwendige roeping*, terwijl de ouden dikwijls spraken van "de eeuwige liefde Gods, *als een troostbron voor Gods kerk.*" Wij mogen in een onbekeerde staat niet met de verkiezing werken, dan alleen als een mogelijkheid van bekering. Het logisch redeneren over Gods heilgeheimen is een grote zonde en een soort ketterij. *"Heere, vergeef deze grote zonde, dat we een inbreuk doen in de verborgenheid van Uw liefdehart."*

Wij zijn evenals de Farizeeën, die roemden op de wet van Mozes en de voorvaderlijke inzettingen, maar de levende Zaligmaker kleineerden zij en verachtten Hem door ongeloof. 'Ze gaven hun leven voor de leer, maar miskenden de HEER'. Door onze overdreven, wettische en krampachtige benadering van de heilsleer, wordt deze koud, smakeloos en liefdeloos. En omdat het Evangelisch element van liefde ontbreekt, wordt dode orthodoxie gekozen boven een levende Zaligmaker.

In de uitleg en de verdediging van de waarheid hebben wij ernstige fouten gemaakt door selectief te citeren en citaten uit hun verband te rukken. Als de schrijvers die wij citeren nog leefden, zouden sommigen van hen zich wellicht anders hebben uitgedrukt, maar anderen zouden ons streng bestraft hebben en het onrecht wat wij hen aangedaan hebben wellicht bij de Heere hebben aangeklaagd. Wij hebben de verdenking gegeven dat wij iets mogen verdraaien, als het maar diende om 'de waarheid' te verdedigen. *Gij Heere, hebt de geveinsdheid gezien en blaast erin.*

Och, hadden wij de waarheid wat ootmoediger voorgestaan en wat nederiger verdedigd, ze zou in ons eigen leven meer verbinding aan de Heere hebben gegeven en onze naasten tot meer nut zijn geweest! Als de waarheid niet vernederd, dan verhard ze ons en worden onze zielen kouder. *Doch wij allen zijn als een onreine en onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijke kleding.* (Jesaja 64:6) *"Heere, gedenk niet in eeuwigheid der ongerechtigheid."*

3. Met schaamte moeten wij de schuld in ons gedrag tegenover hen die buiten onze gemeenten zijn belijden.

Dikwijls hebben ze ons horen twisten en ruziën; soms over onbetekenende dingen. Het gevolg was dat zij een afkeer van ons hebben gekregen. Wij behoorden medelijdend te zijn met hen die werkelijk dwalen, vergevingsgezind tegenover hen die ons niet begrijpen en liefdevol voor hen die ons vermanen, en begrip tonen voor mensen die in andere kerken, culturen en tradities zijn grootgebracht, zonder hen lichtvaardig te veroordelen. Hoeveel verschil is er niet tussen de 'oude schrijvers'?

Wij toonden echter veel onverdraagzaamheid en zagen onderling vanuit de hoogte op medechristenen neer, waaruit een grote mate van kortzichtigheid bleek en weinig

kennis van levensomstandigheden waarin Gods kinderen vroeger hier en in andere landen hebben verkeerd.

Ja, kinderen en knechten des HEEREN die een andere ligging en leiding hebben dan wij, hebben we vaak veracht en verdacht; veroordeeld en genegeerd. Wij hadden samen sterk in de Heere kunnen zijn, maar wij hebben hen en onszelf zeer verzwakt. Wij vergaten die kostelijke en zo zeer evangelische les uit Filippenzen 2:4, 5: *'Een iegelijk zie niet op het zijne, maar een iegelijk zie ook op het geen der anderen is. Want dat gevoelen zij in u, hetwelk ook in Christus Jezus was.'* Hoe groot is onze schuld hierdoor geworden? En hoe weinig wordt daarvan gezien, betreurd en beweend? "HEERE, wij hoopten dat anderen tot ons zouden komen met schulderkenning dat zij buiten het rechte spoor wandelden en erkenning dat wij erin wandelden, maar wij zagen niet in, dat wijzelf ook schuldig staan voor U, voor Uw ganse kerk en voor elkaar."

4. Onze schuld tegenover de heilige wet.

Aan alle geboden staan wij schuldig, maar vooral zondigden wij tegen het negende gebod. Want het kerkelijk leven bestaat in vele opzichten in spreken en luisteren; en het negende gebod gebied eerlijkheid en oprechtheid in al die dingen.

Als *kerkenraden* staan wij schuldig, soms moedwillig, soms ongewild, omdat mensen hun zaken ons toevertrouwen en wij genoodzaakt zijn hun zaak te behartigen. Soms zijn we radeloos, maar gaan niet bij de Heere te rade, of kunnen op Hem niet wachten. Soms verdraaien en veranderen we woorden en zaken, of veroordelen anderen en helpen veroordelen waar geen genoegzame redenen toe zijn. De goede naam en zaak van onze naaste verdedigen, - als wij in partijschap verwickeld worden, - kunnen we niet zonder Gods leiding en genade. Dikwijls noemen we het goede kwaad en het kwade goed. Onze tong, in woord en geschrift, getuigt tegen ons. Een klein lid waardoor kerken in brand gestoken worden, wordt onder ons niet in toom gehouden. Ook hebben we soms niet genoeg gewaakt tegen de verderfelijke invloed die vanbuiten tot ons komt. Een stroom van de wereldse en godsdienstige informatie heeft ook een stroom van zonde en oppervlakkige begrippen gekweekt, waardoor de bevindelijke, persoonlijke ervaring minder belangrijk wordt beschouwd en een verstandig begrip van het Evangelie door sommigen bijna of geheel gezien wordt als het geloof in Christus. Een vrome strik die leidt tot verderf van duizenden.

Niet minder schuldig staan we als toehoorders, lezers en leden. Er is geen begin en eind te vinden aan onze afval en verval. Wij zijn wereldsgezind en materialistisch geworden. We zitten boordevol met de wereld, het is alles wereldsgezindheid wat de klok slaat. Onze wereldsgezindheid wordt ook sterk beïnvloed door de media. Alles infiltreert ons op allerlei gebied en allerlei manieren. Wij behoren dikwijls, zonder dat we het in de gaten hebben, tot de mediaslaven.

In onze gemeenten zijn weinig kerkelijke activiteiten. Het lijkt wel dat wij daardoor meer opgaan in studie, beroep, hobby en bijverdienste. Een gedeelte van het zwarte geld stroomt binnen bij kerk en liefdadigheidsinstellingen; misschien om onze wereldsgezindheid een schone gedaante te geven. En waar er kerkelijke activiteit ontplooit wordt, komt onze ijver dikwijls voort uit een verkeerd beginsel.

"Heere, onze (ambtelijke) schuld is zó zwaar, wij zijn zó lauw geworden, dat het een wonder is dat U ons niet uit Uw heilige mond gespuwd hebt. Keer weder, om Uws Verbonds wil, wat van geen wankelen of wijken weet."

5. Onze schuld tegenover het dierbaar Evangelie.

Als ambtsdragers zijn wij het evenwicht verloren. Er wordt dikwijls te veel nadruk op de wet en allerlei menselijke bepalingen en systemen gelegd in plaats van de wet als Tuchtmeester tot Christus aan te dringen en ons in het werk van bekering te voegen naar de leiding van Gods Geest en Zijn werk.

Soms wordt verboden tot Jezus te roepen omdat we eerst tot God onze Rechter zouden moeten gaan; maar wij kunnen voor die onkreukbare Majesteit geen ogenblik bestaan. Wij maken ons ook schuldig door te vroeg in te zegenen met de beloften van het Evangelie, terwijl er nog geen plaats voor is, en er alleen algemene werkingen van Gods Geest aanwezig zijn. De Wet is als een naald, waaraan de rode draad van het Evangelie gehecht is. De rode draad van Christus' verzoenend bloed hecht zich alleen aan ons hart als de naald van de wet die doorpriemd heeft met schudbesef. Alles, alles, behoort het grote en voorname doel te hebben, *dat Christus Jezus en Die gekruist een gestalte zou krijgen in een zondaarshart*. Dit is het grote doel van de wet als kenbron van ellende en Tuchtmeester tot de Zaligmaker.

Soms hebben we ook te weinig acht geslagen op de algemene werkingen van Gods Geest om dezulken aan te moedigen, deze als tekenen te zien dat de HEERE geen lust heeft in onze dood, maar daarin dat wij leven en bekeerd worden. Wij mogen de algemene werkingen van Gods Geest niet verachten, maar ook niet te hoog aanslaan.

Soms hebben we ook het eerstbeginnende geestelijk leven niet goed onderkend, en niet die liefdevolle onderwijzing gegeven, die het zaad van genade zo hard nodig heeft.

Als leden en luisteraars zijn wij ook diep schuldig. Wij behoren het kostelijke van het snode te onderscheiden, zowel in preken als in gesprekken van Gods volk. Het woord van een bekeerde man of vrouw is niet gezaghebbend, GODS WOORD alleen. Wij behoorden allen die ons vermanen, - behalve als het uit een zondige wortel spruit - te waarderen en te respecteren. De predikanten - hetzij ze bij onze gemeenten behoren of niet - zijn mensen als wij. Hun roeping tot genade en tot het ambt heeft God in aarden vaten gelegd, opdat de uitnemendheid zij uit God en niet uit de mens. Zij tobben wat af voor ons bestwil, veel meer dan wij weten. Wij moeten veel meer bidden voor onze voorgangers. Gegarandeerd, dat de Heere meer zegen over ons zou geven. En ze zouden, zonder dat ze het weten, méér voor ons gebruikt worden.

Onze zonden tegen het Evangelie komen ook hierin openbaar dat de meest *bevindelijk* evangelische geschriften - uit vroeger en later tijd - praktisch niet meer gelezen worden op de kansel en vaak niet begrepen worden als die persoonlijk gelezen worden. Gods kinderen en knechten die vrijgemaakt zijn van de wet der zonde, en die daaraan gestorven zijn, worden veelal bekritiseerd; veracht en verdacht; afgeschreven en zwart gemaakt. Hoezeer wordt de *zuivere Evangelische vrijheid* in Christus met een zwaar wettisch juk tegengestaan! Dit leidt tot ontoring van het enigste zoenoffer, Christus. De roomse zuurdeeg dringt door in ons kerkelijk leven. O, wat doen wij de Heere Jezus toch een vreselijke oneer aan! Het lijkt wel of de zonde van ongeloof *een deugd* geworden is. Wat wordt ze weinig bestraft! Christus wordt als 't ware opnieuw gekruisigd, en wel in zijn Eigen huis. O, waar moeten we ons bergen voor de toorn van God over zulke beledigingen die wij Hem aandoen? De hemel is erover ontzet, doch wij blijven verhard. O, hoe behoorde onze gezamenlijke schuld ons diep te verootmoedigen! *"Heere, open onze blinde zielsogen, om Uws Naams wil!"*

6. Zonden van Gods volk tegen de Vader en de ontheiliging van Zijn Naam.

Kinderen van God, aan wie de Heere Jezus heeft leren bidden: *"Onze Vader, die in de hemelen zijt, Uw Naam worde geheiligd."* Komt, laten we eerbiedig neerknielen voor Hem. O, wat staan wij onuitsprekelijk schuldig tegenover zo'n liefdevolle trouwe God en Vader! Wat hebben wij Hem miskend, Zijn dierbare Vadernaam haast vergeten en niet meer als Vader aangeroepen. Wat is de Vader een achtergesteld Persoon geworden in onze beleving, in ons taalgebruik en in het kerkelijk leven. Als er smart in de hemel zou kunnen zijn, dan zouden we wegsmelten vanwege de verdenking van zo'n liefdevol en teerhartig Vader! Hij heeft alles gegeven wat Hij had: Zijn enige Zoon. Behoren wij daarvoor niet dankbaar te zijn?

*'Wij zijn kinderen van één Vader,
Wij zijn van 't zelfde huisgezin,
Wij bestaan elkander nader,
Dan de band van d' aardse min.'*

En dan zulke diepe breuken, scheidingen en verdeeldheid ...! Daardoor wordt Zijn Naam het meest ontheiligd. Komt, laten we het voor de Heere onze God eerlijk belijden. Op ons is de breuk! Laten we niet zeggen: *anderen hebben mij verworpen, die moeten eerst schuld belijden*. Nee, als wij menen dat we de waarheid zuiverder hebben dan anderen, laten we het tonen in zuiverder en nederiger te leven en als eerste onze schuld voor God en elkaar te belijden. Laten we niet zeggen: *dan verliezen wij onze achting, of ons gezag wanneer wij onze zonden en gebreken openlijk naar voren brengen*; want ten eerste is het Gods gebod en ten tweede: wij hebben niets meer te verliezen, we zijn praktisch alles verloren, behalve onze eigen waarde en eigen roem.

"Heere Jezus, U hebt gebeden voor Uw slapende discipelen in Gethsémané. U hebt Uw bloed gestort voor Uw discipelen en voor de vrouwen, die U allen hadden verlaten. U hebt de verdwaalde schapen na Uw opstanding weer bij elkaar gevoegd. Dat het ook voor ons moge gelden! Dat wij er gelovig mee werkzaam worden, dat wij Uw verzoenende liefde weer mogen proeven en smaken tot eer van Uw Naam en tot samenbinding aan elkander."

7. Onze hemelhoge schuld omtrent de bede van het Koninkrijk Gods

De Heere Jezus heeft ons leren bidden: *"Onze Vader ... Uw koninkrijk kome."* O hoe schuldig staan we ten opzichte van deze bede, schuldig tegen de Heere en elkaar! Elke dag en elk uur zou de ontzaglijke zielennoed van onze naasten, en vooral die ons het dichtst omringen, op ons hart moeten wegen, vanwege hun onsterfelijke ziel, voor de eeuwigheid geschapen. Wij kennen toch iets van dat diep ingrijpend gezicht en gevoel onder de toorn Gods te verkeren, zouden we dan niet met het eeuwig welzijn van elkaar bewogen moeten worden? *"O Heere, wat zijn we liefdeloos, biddeloos en geesteloos; schaamte moet ons voor Uw aangezicht bedekken. Grote Voorspraak in de hemel, verzoen onze zonden door de kracht van Uw tussentreding!"*

Daarbij komt onze grote liefdeloosheid voor Sion, Uw kerk in het algemeen. Sion heeft bijna geen liefhebbers die haar rampen en breuken bewenen. Wij behoren op de puinhoop van de Kerk des Heeren in Nederland te wenen. Ja, op de puinhopen van de

Kerk van Christus over de hele wereld, moeten wij treuren zoals Jeremia dat deed toen de tempel verbrand was. "Ons heilig en heerlijk huis, waarin onze vaders U loofden is met vuur verbrand." (Jesaja 64:11)

De Hervormde Kerk dreigt ten onder te gaan. Wie zou niet wenen evenals Mordechai in de poort, of de Heere nog uitkomst wil geven, boven alle verwachting? Het vonnis is geveld. *"Heere, bekleed ons met boetvaardigheid, om met schuldbelijdenis terug te keren tot de God van onze vadersen. Wil uitkomst geven waar wij het niet meer weten."*

Niet minder schuldig staan we aan het nalaten van te pleiten op de onvervulde profetie voor Israël en de Kerk. De Heere heeft beloofd - voornamelijk in Romeinen 11 - *dat de bekering van Israel nieuw leven geven zal in de Christelijke Kerk op de hele wereld.* Wij hebben Zijn snoer van beloften, Zijn ring van trouw, Zijn staf des geloofs gekregen om daar werkzaam mee te zijn, - maar ... hoe wordt dit nagelaten? Hoe worden zij zelfs veracht die de heerlijke onvervulde profetie voor de hele Kerk van Christus onder aandacht brengen! Met hoeveel ijver wordt gepoogd de beloften te verkleinen en te minimaliseren? Hebben wij geen hoop meer dat de koninklijke kroon van Christus bloeien zal op Zijn hoofd? Laten we Zijn kroon op zo'n vrome manier toch niet van het hoofd rukken; tot grote schade voor ons persoonlijk zielenleven en het welzijn van de hele gemeenten!

Waar de waarheid naar de Godzaligheid is, daar leven we onder de onvervulde verbondsbeloften. Deze zijn als onderpanden gegeven van onze getrouwe VERBONDSGOD. Israël droeg de beenderen van Jozef met zich mee door de woestijn als een zeker onderpand dat het beloofde land hen zou gegeven worden. Laten wij zuinig zijn op de verklaringen die onze vadersen hebben nagelaten en die wij met ons meedragen in het kerkelijke leven. Wij zijn verantwoordelijk voor de manier waarop wij ze behandelen. Had Israël de beenderen van Jozef onderweg begraven in de woestijn, Gods zou Zijn ongenoegen zichtbaar getoond hebben. Wij hebben de beenderen, nl. *de getuigenissen van de onvervulde profetie door onze vadersen gegeven*, begraven in de loop der jaren. De Heere toont Zijn ongenoegen, maar er is geen stem en geen opmerking en geen vernedering. "Heere, U hebt ons het grote voorrecht gegeven dat wij een schriftuurlijke toekomstvisie mogen bezitten. Och dat we mochten ijveren voor de leer en de eer der waarheid, voor de Naam en zaak van U, Koning Jezus! *Kom Heere Jezus, ja kom haastelijk!"*

Ook staan wij, die de Heere vrezen, schuldig aan nalatigheid en gelovige werkzaamheid ten opzichte van ons eigen sterven en van de wederkomst des Heeren. Wij behoren onze ziel en lichaam met alles wat het onze is, te vermaken aan Christus. Hij is Testamentmaker van Zijn Eigen goederen, maar hij is ook Testament Executeur van ónze goederen. Hij vermaakt Zichzelf, maar Hij voert ook onze testamenten uit. Lichaam en ziel behoort immers aan Hem toe. Dat is toch onze troost in leven en sterven dat wij niet ons zelfs eigendom zijn maar *het eigendom van onze getrouwe Zaligmaker die ons met Zijn dierbaar bloed gekocht heeft.* Laten wij ons stof aan Hem bij testament overdragen dan zal Hij bij Zijn wederkomst ons niet vergeten. Hij vergeet alleen onze zonden. Ons stof maakt Hij levend. En zoals hij de Eerstgeborene is onder vele broeders, zal Hij ons met Hem levend maken. En voordat de anderen opstaan, zullen met Hem opgenomen worden door de wolken in de lucht, de Heere tegemoet; *en alzo zullen wij altijd bij de Heere wezen. Vertrouwt elkander met deze woorden. "Heere, schenk daartoe Uw levendmakende Geest!"*

8. Laten Gods kinderen, hun hemelhoge schuld en zonden belijden voor de Heere en voor elkaar.

De Schrift gaat ons voor. Wij zijn de schuldigsten, van ons moet het beginnen. Wat hebben deze arme schapen gedaan?? Zij dwalen voort in hun natuurstaat. De Heere roept ons tot bezinning, tot schuldbelijding en tot schuldvergeving van elkaar.

*'k Bekend', o HEER', aan U oprecht mijn zonden,
'k Verborg geen kwaad, dat in mij werd gevonden.
Maar ik beleed na ernstig overleg,
Mijn boze daân: Gij naamt die gunstig weg.
Dies zal tot U een ieder van de vromen,
In vindenstijd met ootmoed smekend komen.
Een zee van ramp moog' met haar golven slaan,
Hoe hoog zij ga, zij raakt hem zelfs niet aan.*   Psalm 32:3

Meer behoeven wij niet te doen. Wij moeten geen nieuwe lap op een oud kleed naaien, want dan scheurt het allebei. Maar een nieuwe lap zet men op een nieuw kleed. Wij hebben Jezus' rok ook gescheurd en het lot erover geworpen. Ik bedoel dit: *wij hebben de eigendomsrechten van de waarheid en de Kerk des HEEREN voor onszelf opgeëist.* De Heere heeft allang Zijn ongenoegen daarover getoond. Zijn rok heeft onze lappen niet nodig en Zijn dood (mystiek) lichaam heeft onze specerijen niet nodig, (hoewel die liefdesarbeid van de vrouwen ten opzichte van Jezus' dode lichaam een bewijs was van hun aandeel aan Hem). Maar de Heere heeft verder niets van ons nodig dan alleen dat wij vernederd worden voor Hem en met schuldbelijdenis tot de levendige God terugkeren. Dan zal Hij het verder wèl maken. Wij hebben de levendmakende Geest van Jezus nodig zoals het lichaam van Jezus die nodig had. En als wij zó met schuldbelijdenis en ootmoed voor de troon des HEEREN mogen komen, dan wil de Heere Zelf Sion opbouwen, in de nood der tijden.

*Heeft dan, o HEER', Uw gramschap nimmer end?
Zal z' eind'lijk niet eens worden afgewend;
Of zal Uw toorn ook op ons nakroost woen?
Zult G' uit den dood ons niet herleven doen,
Opdat Uw volk zich weer in U verblij'.*
Dat toch, o HEER', Uw goedheid ons bevrij'.
Geef ons Uw heil, en red door Uwe hand
Uit vrije gunst, het zuchtend vaderland.   Psalm 85:2

En als we sterven, voordat de Heere Zijn beloften vervuld, dan hebben we toch in de belofte, de Belover mogen zien en Die omhelsd tot onze troost en zaligheid. (Hebr. 11:13) Hier moeten we met smart belijden, dat we de Heere slecht gediend hebben, maar we mogen beloven dat we het eens volmaakt zullen doen, als Hij ons dat onuitsprekelijk, ondoorgrondelijke voorrecht wil schenken, ons in de hemel der heerlijkheid te brengen. Daar zijn al de kinderen Gods volmaakt in Hem, één met elkaar en één met de heilige engelen. Dan pas zullen we weten wat de diepe inhoud van Jezus' Hogepriesterlijk gebed is: *"Opdat zij allen één zijn, gelijkewijs Gij, Vader, in Mij en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn"*, (Johannes 17: 21).

Beleden en geschreven in verdrukking, maar in het zwak vertrouwen op een sterke en vertrouwenswaardige Zaligmaker. O, geve de Heere ons samen met al onze zonden en schulden de zoom van Zijn Hogepriesterlijk kleed aan te raken! Dan zullen we eens

mogen uitroepen: *"Hem, Die ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed, en Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters, Gode en Zijn Vader, Hem zij de eer de glorie en de heerlijkheid, nu en in de grote dag der eeuwigheid!"*

*Want de Heer' naar Zijn goedheid schoon,
Heeft van Boven uit Zijnen troon
Op Zijn volk genomen acht
Dat hier onder 't kruis versmacht;
Dat Hij 't zuchten en verlangen
Hore der arme gevang'nen;
En vrij maak' uit des doods banden
En Zijn volk verlos uit schanden.   Psalm 102:11, Datheen*